

فهرست چاپخانه‌های شبه قاره هند

از وقتی که چاپخانه در شبه قاره هند شروع به کار کرد، آثار عربی، فارسی و هم اردو از این چاپخانه‌ها مرتب و همواره چاپ و منتشر می‌شد. شبه قاره هند غالباً بزرگترین مرکزی بوده که آثار مختلف عربی و فارسی و اردو از آنجا چاپ و به نقاط مختلف جهان که نیاز به این آثار داشتند، صادر می‌گردید.

اولین چاپخانه که چاپ کتاب‌ها به رسم الخط فارسی را رسماً به دست گرفت، غالب به یقین هندوستانی پریس بود که در کلکته در سال ۱۸۰۲ م احداث گردید و اخلاق هندی اولین کتابی بود که از این چاپخانه در ۱۸۰۳ م به چاپ رسید.^۱

صنعت چاپخانه در شبه قاره بزودی گسترش و توسعه یافت و چاپخانه‌های شخصی و دولتی و نیمه دولتی در سراسر هند احداث شد.

در زمانی که چاپخانه در هند شروع به کار کرد، آثار عربی و فارسی بیشتر مورد نیاز بود و بنابراین بسیاری از چاپخانه‌ها آثار متعددی به این زبان‌ها به چاپ رساندند که بعضی از آنها تاکنون در کتابخانه‌ها مضبوط هستند.

باید یادآور شد که بعضی از آثار فارسی اولین مرتبه از همین چاپخانه‌ها چاپ و منتشر شده در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفتند. نظر به خدمات ارزنده چاپخانه‌ها در شبه قاره در زمینه گسترش و توسعه و تعمیم زبان و ادبیات فارسی، عربی و اردو، بی‌مناسبت نیست که فهرستی از آنها چاپ و منتشر شود. تعداد زیادی از چاپخانه‌های قدیمی حالا بنابر علل مختلف از بین رفته است و بنابراین نیاز و اهمیت چاپ و نشر

۱. هندوستانی اخبار نویسی کمپنی کے عہد میں (روزنامه نگاری در دوره کمپانی هند شرقی)، محمد عتیق صدیقی، انجمن ترقی اردو، هند، دسامبر ۱۹۵۷ م، ص ۴-۴۳.

فهرست آنها مضاعف شده است: فهرست چاپخانه‌های مورد نظر همراه با ضبط اسم حداقل یک کتاب منتشر شده از هر چاپخانه، ناقص است زیرا که بر مبنای تنها آثاری جمع‌آوری شده که به آسانی به دست گردآورنده رسید. تا حدی که ممکن شد سال چاپ کتاب‌ها هم داده می‌شود تا زمان کار هر چاپخانه هم معلوم گردد. اگر سال چاپ روی کتابی مرقوم نیست، نوشته‌ایم که «س چ ن» (سال چاپ ندارد). متأسفانه اسم جای احداث بعضی چاپخانه‌ها هم ضبط نشده است و ممکن نشد که آن را از مأخذی به دست آوریم.

این فهرست، چنانکه خوانندگان گرامی متوجه خواهند شد، حاکی از این حقایق تاریخی است که:

چاپخانه‌هایی که آثار عربی، فارسی و اردو را چاپ می‌کردند، در سراسر شبه قاره مشغول کار بودند. چاپخانه‌ها حتی در نقاط دور دست و غیرمعمول هم به چاپ آثاری به این زبان‌ها مبادرت می‌نمودند. نظر به این حقیقت، می‌توان به این نتیجه رسید که آثاری به این زبان‌ها در همه نقاط شبه قاره مورد نیاز بوده است. چاپخانه‌هایی با یک اسم در جاهای مختلف احداث شده بودند. نمی‌دانیم که صاحب آنها یک نفر بود یا خیر. در بعضی جاها چندتا چاپخانه احداث گردید تا نیاز کتاب‌های چاپی آن ناحیه و نقاط مختلف شبه قاره را برآورد. دهلی، لاهور، کلکته، بمبئی، حیدرآباد، لکهنو، کانپور از جمله شهرهایی بودند که به صورت مراکز بزرگ چاپ آثار عربی، فارسی و اردو در سراسر شبه قاره درآمدند. صاحبان چاپخانه‌ها پیرو مذاهب مختلف بودند ولی همه آنها به چاپ آثار مربوط به مذاهب مختلف و به زبان‌های فارسی، عربی و اردو اشتغال داشتند. همه آنها بویژه آثار فارسی را با کمال میل چاپ و نشر می‌کردند. چاپخانه‌های مختلف آثاری را که بیشتر مورد نیاز و یا شامل مواد درسی بودند، بیش از یک مرتبه به چاپ رسانده منتشر کردند. عرض کردیم که این فهرست کامل نیست لذا سعی بر این خواهد بود که تا حدی که ممکن باشد، این فهرست بزودی به تکمیل برسد و به صورت کتابی درآمده و در اختیار علاقه‌مندان گزارده شود:

- آئی.ام.اچ. پریس، دہلی: برگزیدہ شعر فارسی معاصر، ۱۹۶۳ م؛ دیوان سید سراج الدین خراسانی معروف بہ «سراجی»، ۱۳۵۱ ہش/۱۹۷۲ م.
- آرمی کمپیوترز پوائنت، دہلی نو: مجلہ «قند پارسی»، شماره ۴، بہار ۱۳۷۱ ہش؛ شماره ۵، زمستان ۱۳۷۱ ہش.
- آزاد پرنٹرز، پتنا: دیوان امامی، ۱۴۱۱ ہ/۱۹۹۱ م، فارسی شیرین، (س چ ن).
- آغاچی پرنٹرز، راولپندی: فہرست نسخہ های خطی فارسی کتابخانہ مؤسسہ کاما، گنجینہ مانکجی، بمبئی، خرداد ماہ ۱۳۶۵ ہش/۱۴۰۶ ہ/۱۹۸۶ م.
- آفست پریس، گورکھپور: تذکرہ حضرت سید صاحب بانسوی، ۱۹۸۶ م.
- ابراہیمہ میسن پریس، حیدرآباد: دیوان حسن دہلوی، ۱۳۵۲ ہجری.
- احسن المطابع، دہلی: اصول الشاشی مع حاشیہ، (س چ ن).
- احسن المطابع، علیگرہ: انوار الاولیا، ۱۹۰۵ م.
- ادارہ تحقیقات اسلامی پریس، اسلام آباد: تقویم تاریخی (قاموس تاریخی)، ۱۴۰۷ ہ/۱۹۸۷ م (بار دوم)؛ حدود و تعزیرات و قصاص و دیت (فقہ جعفری)، ۱۴۰۵/۱۹۸۵.
- ادبی پرنٹنگ پریس، بمبئی: دیوان غالب مع ترجمہ ہندی، ۱۹۵۸ م.
- ادریس المطابع، دہلی: بادۂ خیام، (س چ ن).
- اردو پریس، لاہور: دربار مئی، ۱۹۶۱ م.
- اس.ا. پرنٹرز، دہلی: غزلیات حافظ براساس نسخہ مؤرخ ۸۱۳ ہ دیوان حافظ براساس نسخہ مؤرخ ۸۱۸ ہ فہرست نسخہ های خطی و چاپی دیوان حافظ در ہند، ہر سہ تا در دی ماہ ۱۳۶۷ ہش/جمادی الاول ۱۴۰۹ ہ؛ شاہ محمد اجمل الہ آبادی و ادب فارسی، ۱۹۹۲ م.
- اس.تی. پرنٹرز، راولپندی: تذکرہ علمای امامیہ در پاکستان، ۱۴۰۴ ہ/۱۳۶۳ ہش.
- استاد اندیا پریس، آگرہ: حظیرۃ التقدیس و ذخیرۃ التانیس، ۱۳۰۶ ہجری.
- اعجاز پریس، حیدرآباد: میں جدید فارسی ادب کے پچاس سال ۱۹۰۰-۱۹۵۰ م، اوت ماہ ۱۹۹۱ م.
- اعلیٰ پریس، دہلی: اعری: ایک مطالعہ، ۱۹۸۷ م.
- افضل المطابع، دہلی: ترجمہ تقریر دلپذیر فی شرح عدیم النظر، ۱۳۲۶ ہجری.

- اکمل المطابع، دہلی: ترجمہ بوستان خیال، ۱۲۸۳ ھ؛ شرح حکمۃ العین، ۱۲۸۹ ہجری۔
- اکمل المطابع، لکھنؤ: مثنوی ابر گہربار، ۱۲۸۰ ہجری۔
- اکیڈمیک پریس، لاہور: بن اور اس کی سہ ماہی، ۱۹۷۹ م۔
- الامان پریس، دہلی: وکلائی مرافعہ مع فرہنگ، ۱۹۴۳ م۔
- المجمیعة پریس، دہلی: رسول عربی (ص)، رجب ۱۳۷۵ ھ/ژانویہ ۱۹۵۶ ھ/علی ہندگا سہ ماہی اندر ماضی، ۱۹۶۰ م۔
- الناظر پریس، لکھنؤ: دریای لطافت، ۱۲۲۳ ہجری۔
- الہند پریس، امریتسر: الاصلاحات فی الحجاز، ۱۳۴۶ ہجری۔
- الیکٹریک پرنٹینگ ورکس، دہلی: ترجمہ تشریح الابدان (تشریح منصور)، ۱۲۹۵ ہجری۔
- امامیہ پبلیکیشنز، لاہور: ترجمہ بہار انقلاب، ۱۴۰۲ ہجری۔
- امپیریل پریس، الہ آباد: آفرین یادگار نادر شاہ، (س چ ن)۔
- انتخاب پریس، حیدرآباد: مائیں دور میں فارسی ادب، ۱۹۷۳ م۔
- انٹرنیشنل پریس، کراچی: تبلیغی کربلا، ۱۳۹۰ ہجری۔
- انتظامی پریس، حیدرآباد: جوامع الکلم، (س چ ن)۔
- انجم افروز پریس، دہلی: مثنوی بوعلی شاہ قلندر، ۱۲۸۰ ہجری۔
- انجمن پریس، کراچی: گلشن ہمیشہ بہار (تذکرہ شعرائی اردو)، ۱۹۶۷ م۔
- انجمن ترقی اردو پریس، کراچی: تذکرہ ریاض العارفین، خرداد ۱۳۶۱ خورشیدی / ۱۴۰۲ ھ/ ۱۹۸۲ م۔
- انڈیا پریس، آرہ: اذاعۃ الانساب، ۱۳۱۷ ہجری۔
- انڈیا لیتو پریس، دہلی: مثنوی حضرت بوعلی شاہ قلندر، ۱۳۸۳ ہجری۔
- انڈین پریس، الہ آباد: دبستان عجم، (س چ ن)۔
- انشا پریس، لاہور: مطلب پذیری (غزلیات نظیری-ردیف میم مع شرح بہ اردو)، (س چ ن)۔
- انصاری پریس، دہلی: قصیدہ عظمیٰ، ۱۳۰۳ ھ؛ مبداء و معاد، ۱۳۰۷ ھ؛ علم الکتاب، ۱۳۰۸ ہجری۔
- انگریزی پریس، کلکتہ: عجب العجائب، ۱۸۱۳ م۔
- انوار المطابع، لکھنؤ: انشای ابوالفضل (دفتر دوّم)، (س چ ن)۔

- اوده پریس، لکهنو: حیلۀ شریفه (ترجمۀ منظوم)، ۱۲۹۱ هجری.
- ایجوکیشنل پریس، آگره: فتوح السلاطین، ۱۹۳۸ م.
- ایرانین آرت پریترس، دهلی: منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغه، رمضان المبارک ۱۴۰۰ هـ؛ حدائق الحقائق فی شرح نهج البلاغه، رجب ۱۴۰۴ هـ؛ جوامع الحکم، شعبان المعظم ۱۴۰۴ هـ/اردیبهشت ۱۳۶۳ هـ؛ الصحیفة السجّادیة، ۱۴۰۵ هـ/۱۹۸۴ م.
- پیتست مشن پریس، کلکتہ: ترجمۀ سرگذشت وزیر خان لنکران، ۱۳۳۲ هـ (چاپ دوم)؛ مرآت احمدی (ج ۲)، ۱۹۲۸ م؛ ترجمۀ حاجی بابا اصفهانی، ۲-۱۳۴۱ هجری.
- بمبئی چوب پریس، بمبئی: معنی مطلوب یعنی خلاصہ کشف المحجوب، ۱۹۴۳ م.
- پبلک استیم پریس، راولپندی: منشور عام به اسم خواص و عوام بمنہ، ۱۳۵۴ هجری.
- پرکاش استیم پریس، لاهور: المذبوح من القفا، (س چ ن).
- پرینت سیت، دهلی: پاسداران زبان و ادب فارسی در هند (ج ۱)، محرّم الحرام ۱۴۰۶ هـ/شهریورماه ۱۳۶۴ هـ ش و (ج ۲) در رمضان المبارک ۱۴۰۶ هـ/خردادماه ۱۳۶۵ هـ ش؛ فهرست‌های نسخه‌های خطی کتابخانۀ شعبۀ تحقیق و اشاعت کشمیر و کتابخانۀ حمیدیه بهوپال، بهمن‌ماه ۱۳۶۴ هـ/فوریه ۱۹۸۶ م؛ عصمت‌نامه (داستان لورک و مینا)، آبان‌ماه ۱۳۶۴ هـ ش/صفرالمظفر ۱۴۰۶ هـ؛ فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانۀ ندوۃ‌العلماء لکهنو، فروردین‌ماه ۱۳۶۵ هـ ش/آوریل ۱۹۸۶ م؛ فهرست نسخه‌های خطی عربی کتابخانۀ ندوۃ‌العلماء لکهنو، مردادماه ۱۳۶۵ هـ ش/ذی‌الحجّہ ۱۴۰۶ هـ؛ فهرست نسخه‌های خطی عربی و فارسی کتابخانۀ راجہ محمودآباد لکهنو، بهمن‌ماه ۱۳۶۶ هـ ش/جمادى‌الثانی ۱۴۰۸ هجری.
- پنجاب یونیورسٹی پریس، لاهور: مدارالافاضل، (جلد اوّل)، ۱۳۳۷ هـ ش/ ۱۹۵۹ م؛ (جلد دوّم)، ۱۳۴۵ هـ ش/ ۱۹۶۶ م؛ (جلد سوّم)، ۱۳۴۸ هـ ش/ ۱۹۶۹ م؛ (جلد چهارم)، ۱۳۴۹ هـ ش/ ۱۹۷۰ م.
- پنکچ پرنترز، دهلی: ترجمۀ مرّقع دهلی (انگلیسی)، ۱۹۸۹ م.
- تایمز پریس، کراچی: تحفۀ زواریه در انفاس سعیدیه، ۱۹۵۵ م.
- تحفۀ کشمیر، سرینگر: گلابنامہ، ۱۹۳۲ م.
- تحفۀ هند پریس، دهلی: ضمیمۀ اردو کلیات نظم حالی، (س چ ن).

- تصوّر عالم پریس، لکھنؤ: حمایتہ الاسلام، (س چ ن).
- جارج استیم پریس، لاہور: القتل، (س چ ن).
- جامع برقی پریس، دہلی: عقدِ ثریا، ۱۹۳۴ م.
- جدید اردو تایپ پریس، لاہور: اخلاق عالم آرا: اخلاق محسنی، اسفندماہ ۱۳۶۱ ہ ش / ۱۴۰۲ ہ / ۱۹۸۲ م؛ اقبال لاہوری و دیگر شعرا فارسی گوی، ۱۳۹۷ ہ / ۱۹۷۷ م؛ تذکرہ ریاض العارفین، خردادماہ ۱۳۶۱ خورشیدی / ۱۴۰۲ ہ / ۱۹۸۲ م.
- جلال پریس، دہلی: دعای مثنوی، ۱۳۵۵ ہجری.
- جمال پرنٹنگ پریس، دہلی: اشارات بینش، ۱۹۷۳ م؛ بازگشت، ۱۳۷۵ ہ / ۱۹۵۵ م. میں اردو ادب کے لئے غیر مسلم حضرات کے لئے کتابیں، ۱۹۸۵ م؛ داستان‌های اساطیری ہند، (س چ ن).
- جی. آر. پرنٹرز، دہلی: نگارستانِ فارس، ۱۹۹۲ م.
- جید برقی پریس، دہلی: مزارات اولیا، (س چ ن).
- چاپخانہ سید سنز، لاہور: اشک‌ها و خون‌ها، ۱۵ مارس، ۱۹۸۵ م.
- چاپخانہ گیلانی پریس، دہلی: مطلع سعدین و مجمع بحرین، ۱۹۴۹ م.
- چندرگپت پریس، دہلی: دیانند سرسوتی، (س چ ن).
- حقانی پریس، دہلی: جلوہ صحیفہ زرین نیررخشان، ۱۹۱۶ م؛ کشکول مزار دہلوی، (س چ ن).
- خادم‌التعلیم استیم پریس، لاہور: الذکری؛ عربی بول چال، ۱۹۰۳ م.
- خواجہ پریس، بتالہ: ترجمہ مفاتیح‌الاعجاز، (س چ ن).
- خواجہ پریس، دہلی: کلیدِ مثنوی، ۱۳۴۶ ہ؛ عرفانیاتِ فانی، (س چ ن).
- دائرہ الکتربک پریس، حیدرآباد: جامع‌العطیات، ۱۹۷۴ م.
- داؤد پریس، بمبئی: درہ نادرہ، ۱۲۸۰ ہجری.
- دارالطبع جامعہ عثمانیہ، حیدرآباد: ترجمہ مآثر عالمگیری، ۱۳۵۱ ہ؛ ترجمہ آئین اکبری، ۱۳۵۷ ہ؛ ترجمہ تاریخ فیروزشاہی، ۱۳۵۷ ہجری.
- دارالطبع سرکار عالی، حیدرآباد: ترجمہ تاریخ فرشتہ، ۱۳۴۵-۵۰ ہجری.
- دلی پرنٹنگ ورکس، دہلی: تاریخ مظفر شاہی، ۱۹۴۶ م؛ نقشِ حیات، ۱۹۵۳ م.
- دین محمدی پریس، لاہور: مثنوی مخزن‌الاسرار، (س چ ن).

- رام کمار پریس، لکھنؤ: ترجمہ بوستان سعدی، ۱۳۷۲ ہجری.
- رپن پرنٹینگ پریس، لاہور: شعر فارسی در بلوچستان، ۱۳۵۳ ہش / ۱۳۹۵ ہ / ۱۹۷۵ م.
- رفیق عالم پریس، لاہور: زیارت القبور، ۱۳۴۷ ہجری.
- رفیق مینشن پریس، حیدرآباد: باب و بہار ابشناسید، (س چ ن).
- روبی پرنترز، دہلی: تذکرہ صوفیای میوات، ۱۹۸۵ م؛ سرہند میں فارسی ادب، سپتامبر ۱۹۸۸ م.
- زاہد بشیر پرنترز، لاہور: رسالہ انسئیہ، ۱۴۰۴ ہ / ۱۳۶۲ ہش / ۱۹۸۳ م.
- ساقی لائل پریس، لکھنؤ: گلستان ہند، (س چ ن).
- ستارہ ہند پریس، آگرہ: مناقب العارفین، ۱۳۱۵ ہجری.
- سری رام پریس، دہلی: رباعیات ابوسعید ابوالخیر مع سوانح، (س چ ن).
- سعیدالمطابع، بنارس (وارانسی): نزل الابرار من فقہ النبی المختار، ۱۳۲۸ ہ.
- سیّدالمطابع، دہلی: ازالۃ الاوہام، ۱۲۶۹ ہجری.
- شرف المطابع، دہلی: شرح سکندرنامہ، ۱۲۶۸ ہجری.
- شمس المطابع، مینشن پریس، حیدرآباد دکن: ترجمان الغیب (ترجمہ منظوم غزلیات حافظ)، ۱۳۵۷ ہجری.
- شمس المطابع و عرش المطابع، مرادآباد: ترجمہ سیرالعارفین، ۱۳۱۹ ہجری.
- شمسی مشین پریس، آگرہ: تنزیہ القرآن، (س چ ن).
- شوکت المطابع، میروت: انوار محمّدی، ۱۳۷۰ ہجری.
- شیروانی آفست پریس، دہلی: کلید اعجاز، شرح اردو مثنوی گنج راز، ۱۹۸۴ م.
- صادق المطابع، میروت: حلّ قصاید خاقانی، ۱۳۲۹ ہجری.
- عالمگیر پریس، لاہور: حاجی بابا اصفہانی، ۱۹۳۱ م؛ وزیر خان لنکران مع فرهنگ، ۱۹۳۲ م.
- عثمان پریس، حیدرآباد دکن: السمع السمع، ۱۳۳۱ ہ؛ الوسیلة العظمیٰ، ۱۳۴۱ ہجری.
- عزیزالمطابع، بہاولپور: چچنامہ، ۱۳۵۸ ہ / ۱۹۳۸ م؛ امیر خسرو دہلوی بٹی کے نام نصیحت، ۱۳۵۸ ہجری.
- عزیزالمطابع، حیدرآباد: آصف اللغات (ج ۲)، ۱۳۲۷ ہجری.

- عزیزی پریس، آگره: اوراق فارسی، (س چ ن).
- عشرت پبلشینگ هاؤس، لاهور: ترجمه مقاله اول اخلاق ناصری، ۱۳۷۴ هـ.
- عظیم المطابع، عظیم آباد (پتنا): پرستان خیال، ۱۲۸۱ هجری.
- علمی پرنٹینگ پریس، لاهور: لغت فارسی جدید، ۱۹۲۹ م؛ کیمیای نذیری، ۱۳۵۷ هجری.
- علوی پریس، بهوپال: حیات ابوطالب، (س چ ن).
- علیگره پریس، دهلی: مصباح الفرقان فی اللغات القرآن، (س چ ن).
- علیمی پریس، دهلی: شرح تہذیب، ۱۳۶۳ هجری.
- عمدة الاخبار پریس، (؟...): مرآة الخیال، ۱۸۴۸ م.
- عمدة المطابع، دهلی: مدارج النبوت، ۱۲۷۱ هجری.
- عمدة المطابع، لکھنو: تحفہ حسن (ترجمہ)، ۱۳۴۵ هجری.
- غلام علی پبلشرز، لاهور: چہار تقویم از دو سال و در یک شہر، ۱۳۵۱ ہش/۱۹۷۳ م.
- غوث پرنٹرز، راولپنڈی: از گلستان عجم (اردو)، ترجمہ با کاروان حلہ تالیف دکتور عبدالحسین زرین کوب، ۱۴۰۵ ہ/۱۳۶۴ ہش/ژوئن ۱۹۸۵ م.
- فخرالمطابع، دهلی: مہر نیم روز، ۱۲۷۱ هجری.
- فخرالمطابع، لکھنو: ہمیشہ بہار دانش، ۱۳۲۸ ہ؛ نسخہ قال اقوال، (س چ ن).
- فخرالمطابع، لوہارو: مثنوی غنیمت، ۱۲۶۵ هجری.
- فوتو لیتو ورکس، دهلی: احوال و آثار سراج الدین علی خان آرزو، ۱۹۸۷ م.
- فیروز پرنٹینگ ورکس، لاهور: انوار سہیلی (اردو)، (س چ ن).
- قومی پریس، دهلی: سوانح عمری نظامی گنجوی، (س چ ن).
- قومی پریس، لکھنو: دیوان رازی، (جلد اول)، ۱۳۲۱ هجری.
- کاشی رام پریس، لاهور: نمکدان فصاحت، ۱۹۴۵ م.
- کالج پریس، کلکتہ: ویس و رامین، ۱۸۶۴ م.
- کپور آرت پریس، لاهور: مرقات الادب، ۱۹۲۶ م؛ ارمغان حجاز، ۱۹۴۴ م.
- کرزن پریس، دهلی: خلافت شیخین، ۱۹۰۱ م.
- کریمی پریس، لاهور: اصحاب صفہ، ۱۳۴۳ ہ؛ حکیم نباتات، ۱۹۲۶ م؛ بوستان اسرار (شرح گلشن راز)، (س چ ن).

- کلاسیکل پرنترز، دہلی: دیوان سیماب لمپروہوی صیّے اور فن، ۱۹۹۲ م۔
- کوثر پریس، سہارنپور: تاریخ محمدی، ۱۸۹۵ م۔
- کوه نور پریٹینگ پریس، دہلی: ادبی تحقیق۔ مسائل اور تجزیہ، ۱۹۸۷ م۔
- گیان پریس، دہلی: گنج دانش، (س چ ن)۔
- گیلانی الیکٹریک پریس، لاہور: محمد عربی، (س چ ن)۔
- لیبری آرت پریس، دہلی: فرهنگ زبان گویا، ۱۹۸۹ م۔
- لکشمی پریس، دہلی: متاع غالب، ۱۹۶۹ م۔
- لیبل لیتو پریس، پتنا: دیوان قاسم ارسلان طوسی، ۱۹۶۲ م۔
- لیتو کلر پرنترز، علیگرہ: سہاؤں۔ ایک مختصر تعارف، ۱۹۸۶ م۔
- متھرا پریس، متھرا: فلسفۃ الوہیت، ۱۹۰۶ م۔
- مجیدی پریس، کانپور: ہدایہ، ۱۳۴۸ ہجری۔
- محبوب المطابع، دہلی: دارالمعارف، ۱۳۴۶ ہجری۔
- محمود المطابع، کانپور: مثنوی معنوی (دفتر ہفتم)، (س چ ن)۔
- مدھو پریس، (؟...): رام نامہ، ۱۸۶۲ م۔
- مدینہ برقی پریس، مدراس: امام ابن تیمیہ، (س چ ن)۔
- مسلم ایجوکیشنل پریس، علیگرہ: برگزیدہ نثر فارسی ہند، (س چ ن)۔
- مسلم یونیورسٹی پریس علیگرہ: دیار حبیب، (س چ ن)۔
- مطبع آسی، لکھنؤ: انتصاح عن ذکر اہل اصلاح، ۱۳۲۷ ھ؛ ترجمہ سرگذشت وزیر خان لنکران، (س چ ن)۔
- مطبع آصفی، کانپور: انشای طاہر وحید، (س چ ن)؛ نصاب مثلث و تجنیس اللغات، (س چ ن)۔
- مطبع آصفیہ، دہلی: شرح معانی الآثار امام الطحاوی، ۱۳۴۸ ہجری۔
- مطبع آفتاب عالمتاب، کلکتہ: فتحیہ عبریہ، ۱۲۶۵ ہجری۔
- مطبع آفتاب عالمتاب، مرشدآباد: دریای لطافت، ۱۲۶۶ ہجری۔
- مطبع ابوالعلائی، آگرہ: گلزار نقی، ۱۹۳۲ م؛ ہمیشہ بہار دانش، (س چ ن)۔
- مطبع ابوالعلائی، حیدرآباد: عقاید الہ، ۱۳۱۵ ہجری۔

- مطبع ابوطالب، بمبئی: حدیقه سنائی، ۱۲۷۵ هجری.
- مطبع اثنا عشری، لکهنو: ترجمه و شرح مرثیه حسن و حسین، ۱۳۱۷ ه؛ اظهارالهدی، (س چ ن).
- مطبع احتشامیه، مرادآباد: نکات الحق و الحقیقت من باب معارف الطریقت، ۱۳۰۸ هجری.
- مطبع احمد، رامپور: معارف لدنیہ، ۱۳۱۶ ه؛ مقامات مولانا روم، ۱۳۱۹ هجری.
- مطبع احمدی، دهلی: مقامات مظہری، ۱۲۶۹ ه؛ الدلیل القوی علی ترک القراءۃ المقتدی، ۱۲۷۰ ه؛ مخزن الادویہ، (س چ ن)؛ الجزء اللطیف فی ترجمہ العبد الضعیف، (س چ ن).
- مطبع احمدی، رامپور: گنجینہ دانش، (س چ ن).
- مطبع احمدی، شاہدرہ: پنج رقعہ، ۱۲۷۸ هجری.
- مطبع احمدی علیگرہ: الفرائض، ۱۹۱۱ م؛ ترجمہ الفوز الکبیر فی اصول التفسیر، ۱۳۳۲ هجری.
- مطبع احمدی، کانپور: تنویر القلوب، ۱۳۰۱ ه؛ مناقب حافظیہ، ۱۳۰۵ هجری.
- مطبع احمدی، کلکتہ: گنج خوبی، ۱۲۶۴ هجری.
- مطبع احمدی، ہوگلی: ترجمہ تنبیہ العافلین، ۱۲۴۶ ه؛ الفوز الکبیر فی اصول التفسیر، ۱۲۴۹ هجری.
- مطبع اخبار آگرہ، آگرہ: رسالہ وجودیہ، (س چ ن).
- مطبع اخبار مدینہ، بجنور: گلستان سعدی (اردو گلستان)، ۱۳۵۰ هجری.
- مطبع اردو اخبار، دهلی: دیوان ابی الطیب المتنبی، ۱۸۴۳ م؛ گلشن بیخار، ۱۲۵۳ هجری.
- مطبع اسد الاخبار، اکبرآباد: ترجمہ باب ہشتم تا یازدہم (کلیہ و دمنہ)، ۱۲۶۹ هجری.
- مطبع اسرار کریمی، الہ آباد: ترجمہ مینا بازار، (س چ ن).
- مطبع اسلامیہ، لاہور: ترجمہ معارج المعالی، ۱۳۱۴ ه؛ کنز الرحمت، ۱۹۱۱ م؛ الفاظ القرآن، ۱۳۴۴ ه؛ بشارات احمدیہ فی اثبات نبوت محمدیہ، (س چ ن)؛ تفسیر سورہ والضحیٰ از بہاء الدین محمود بن ابراہیم، (س چ ن)؛ حجّت شاہدہ بجواب خلافت راشدہ، (س چ ن)؛ مصباح العاشقین: سراج الحساب، (س چ ن)؛ گلدستہ دلپذیر معروف بہ چمن بی نظیر فارسی، (س چ ن).
- مطبع اسماعیلیہ، بمبئی: مصباح الصلوٰۃ، ۱۲۷۰ هجری.
- مطبع اشرف، حیدرآباد: شمایل الاتقیاء، ۱۳۴۷ هجری.

- مطبع اصحاب المطابع، لکهنو: ترجمه تصفیہ شرح تسویہ، (س چ ن).
 مطبع اصلاح، کھجوا: زادالمعاد، ۱۳۷۶ ه؛ ترجمه رساله تقیہ، (س چ ن).
 مطبع اعجاز صفدری، (؟...): روضه اولیا، ۱۳۱۰ هجری.
 مطبع اعجاز محمدی، آگرہ: تنویرالبیان، (س چ ن).
 مطبع اعظم، حیدرآباد: ترجمه رباعیات عمر خیام، ۱۳۶۵ هجری؛ تذکره خاصان خدا
 (ترجمه و تلخیص)، (س چ ن).
 مطبع افتخار دہلی: دیوان فیضی، (س چ ن).
 مطبع افتخار، حیدرآباد: ترجمه ارشاد رحیمہ در سلوک نقشبندیہ، ۱۳۷۹ هجری.
 مطبع افغانی، امریتسر: ذخیرہ الملوک، ۱۳۲۱ هجری.
 مطبع اقلیم ہند، (؟...): الدین الخالص العربی، ۱۳۰۱ هجری.
 مطبع اکمل المطابع، لکهنو: مثنوی ابر گھربار، ۱۲۸۰ ه؛ نسخه صحیحہ طب اکبر،
 ۱۲۷۱ هجری.
 مطبع امرت، لاهور: ترجمه تجلیات، (س چ ن).
 مطبع امید لاهور: حقوق الاسلام: حقیقت الاسلام، (س چ ن).
 مطبع انتظامی، کانپور: کلید مثنوی (دفتر ششم)، ۱۹۳۱ م؛ جوامع الحکم، ۱۹۳۶ م.
 مطبع انجمن ادبی، بریلی: دستنبو، ۱۲۸۲ هجری.
 مطبع اندیان سن، کلکتہ: جذبات القلوب الی دربارالمحبوب، ۱۲۶۳ هجری.
 مطبع انسیتیوت، علیگرہ: ترجمه حسن العقیدہ، (س چ ن).
 مطبع انصاری، جالندھر: قرآۃ العربیہ، (س چ ن).
 مطبع انوار احمدی، الہآباد: انترنس کورس فارسی - کتاب درسی، (س چ ن)؛ سکندر و
 دارا، (س چ ن).
 مطبع انوار احمدی، لکهنو: مخزن الولایت، ۱۳۰۰ هجری.
 مطبع انوار محمدی، لکهنو: مثنوی ناخدا، ۱۲۹۵ هجری.
 مطبع انوری، دہلی: انوارالایمان، (س چ ن).
 مطبع انوری، لکهنو: مرآت الجمال، (س چ ن).
 مطبع انوری، مدراس: عقاید جامی، ۱۳۱۰ هجری.

- مطبع اوده اخبار، لکهنو: ترجمه منشور یوسف و زلیخا، ۱۳۱۰ هجری.
- مطبع برادر ارجمند مرزا حسن، بمبئی: تاریخ جهانگشای نادری (تاریخ نادری)، ۱۲۶۵ هجری.
- مطبع برکتی، کلکته: تفسیر مرادیه، ۱۲۸۰ هجری.
- مطبع برلاس، مرادآباد: ترجمه مسیر طالبی یعنی سفرنامه میرزا ابوطالب خان اصفهانی، ۱۳۲۲ هجری.
- مطبع بهار کشمیر، لکهنو: تاریخ بدیع هندوستان، ۱۸۷۸ م.
- مطبع بهوانی پرشاد، دهلی: اصول الشاشی مدلل الدماق، ۱۳۰۱ هـ؛ ترجمه سفرنامه جهانیان جهانگشت، ۱۳۰۱ هجری.
- مطبع بی نظیر، لاهور: منهج الرشاد لتقلید العباد، ۱۳۱۳ هجری.
- مطبع بینی پرشاد، (؟...): مفرج القلوب، (س چ ن).
- مطبع پنجابی، لاهور: گلزارِ هندی، ۱۸۶۷ م؛ ترجمه معارج المعالی، ۱۳۳۷ هـ.
- مطبع پنجابی اخبار، لاهور: مقدمه الصریف، ۱۸۷۲ م.
- مطبع پنجه فولاد، لاهور: هدیه مشتاق (ترجمه پندنامه عطار)، ۱۳۲۰ هجری.
- مطبع پندت، (؟...): دیوان غنی، ۱۲۷۲ هجری.
- مطبع پیکو، لاهور: روضه‌المحبوب، ۱۳۹۲ هجری.
- مطبع تاج، گیا (بهار): تاریخ سلسله فردوسی، ۱۹۶۲ م.
- مطبع تاج المطابع، دهلی: وصال العاشقین، ۱۲۸۵ هجری.
- مطبع تیج کمار، لکهنو: مذاق العارفين ترجمه احياء علوم اللّین، ۱۹۸۴ م.
- مطبع تیلی، گوجرانواله: مرآت السالکین، (س چ ن).
- مطبع ثمر هند، لکهنو: خزینة الاصفیاء، ۱۲۹۰ هجری.
- مطبع جارج، لاهور: ترجمه توزک تیموری، ۱۳۳۴ هجری.
- مطبع جان جهان، دهلی: شواهد نظامی، ۱۳۱۷ هـ؛ صبح کاستاره، ۱۹۰۳ م.
- مطبع جعفری، لکهنو: ترجمه جلاء العیون، ۱۳۰۲ هجری.
- مطبع جوهر هند، دهلی: شاهنامه فردوسی (ترجمه ملخص و منظوم)، ۱۳۲۲ هجری.
- مطبع جهانگیر سفری، بمبئی: احسن الاقوال (ترجمه اردو)، ۱۳۴۲ هجری.

- مطبع چشمه فيض، دهلي: ديوان جمال الدين هانسوي، ۱۸۸۹ م.
 مطبع چشمه فيض، ميروت: قرايادين فادري، ۱۲۷۶ هجري.
 مطبع چشمه نور، امريتسر: ترجمه كريمي سعدي، ۱۳۰۵ هجري.
 مطبع حاجي شيخ عبدالوهاب، بمبئي: معراج السعادت، ۱۲۹۶ هجري.
 مطبع حافظ محمود حسن، لكهنو: دليل العارفين، (س چ ن).
 مطبع حالي، پاني پت: ترجمه حقوق الاسلام، (س چ ن).
 مطبع حجاز، دهاكه: ترجمه مکتوباتِ صدي، (س چ ن).
 مطبع حسن، لاهور: مناقبِ سلطاني، ۱۳۴۵ هجري.
 مطبع حسني مير حسن رضوي، (۹۰۰۰): قصائتي عرفي، (س چ ن).
 مطبع حسيني، دهلي: تحفة العرب و العجم، ۱۲۷۴ هجري.
 مطبع حكيم برهم، گوركھپور: تاريخ ظفره، ۱۳۴۶ هـ/۱۹۲۷ م.
 مطبع حميديه، پيشاور: ترجمه و تلخيص مثنوي معنوي، (س چ ن).
 مطبع حميديه، لاهور: ترجمه ازاله الخفا عن خلافة الخلفاء، ۱۳۲۴ هـ؛ ترجمه اذكار
 قلندري، ۱۳۲۲ هجري.
 مطبع حنفي، دهلي: حسامي، ۱۲۶۸ هجري.
 مطبع حيدري، بمبئي: گل مغفرت، ۱۲۸۷ هجري.
 مطبع حيدري، حيدرآباد، دكن: مفتاح المسائل، ۱۳۶۸ هجري؛ هدايت العباد، (س چ ن).
 مطبع خيريه، ميوات: جمع الفوايد جامع الاصول و مجمع الزوايد، ۱۳۴۵ هجري.
 مطبع دائمند جوبلي، امريتسر: ادب العرب، ۱۸۹۸ م.
 مطبع دارالامان، قاديان: خطبة الهايبه، ۱۳۱۹ هجري.
 مطبع دارالسلام، دهلي: ديوان فارسي غالب، ۱۸۴۵ م؛ تصنيف رنگين، ۱۲۶۳ هجري.
 مطبع دامنگير، لاهور: كفايه منصوري، ۱۲۸۲ هجري.
 مطبع دبدبه احمددي، لكهنو: شفاء الصدور و الكروب، ۱۳۲۳ هجري.
 مطبع درخشاني، ميروت: قصايد بدر چاچ، (س چ ن).
 مطبع درويش، دهلي: درود التفات، (س چ ن).
 مطبع دلگداز: حكمتِ رفاعي، ۱۳۳۴ هجري.

- مطبع دولتی آگتآباد: کآٹھواں باب درآدابِ صحبت (اردو)، ۱۲۷۶ هجری.
- مطبع دهلی، دهلی: ارشاد رحیمیه در سلوک نقشبندیه، ۱۳۲۱ هجری.
- مطبع دین محمدی، لاهور: مناقب‌المحبوبین، ۱۳۱۲ ه؛ مسائل‌الاحکام در احکام شریعت خیرالانام، (س چ ن).
- مطبع ذوالفقار حیدری، لکهنو: جامع عباسی از بهاء‌الدین محمد فرزند حسین عاملی، (س چ ن).
- مطبع رین، کلکته: مقالاتِ جمالیه، ۱۳۰۱ هجری.
- مطبع رحمانی، بمبئی: مصباح‌الصلوة، ۱۲۶۴ هجری.
- مطبع رحمانی، دهلی: المسند، ۱۳۳۷ هجری.
- مطبع رحیمی، دهلی: ترجمه‌الدلیل القوی علی ترک القراءة‌المقتدی، ۱۲۹۵ ه.
- مطبع رزاقی، کانپور: حیرت‌الفقه، ۱۲۸۷ هجری.
- مطبع رضوی، دهلی: دیوانِ ضمیر، ۱۳۰۰ ه؛ ترجمه مرقع کلیمی، ۱۳۰۱ ه؛ افضل‌الفوائد، ۱۳۰۴ ه؛ سیرالعارفین، ۱۳۱۱ ه؛ تکلمه سیرالاولیا، ۱۳۱۲ ه؛ ذکرالاصفیا معروف به تکلمه سیرالاولیا، (س چ ن).
- مطبع رفاه‌عام، لاهور: اسرارِ ربّانی، ۱۳۲۸ ه؛ ابوالکلام (ترجمه و تشریح انشای ابوالفضل) (دفتر اول و سوم)، ۱۹۲۹ م؛ تنبیه‌الغافلین، (س چ ن)؛ قاطع‌البرهان، (س چ ن).
- مطبع روزانه اخبار، دهلی: رساله اسرار، ۱۳۱۷ ه؛ ترجمه عجاله نافع، ۱۳۲۳ هجری.
- مطبع روز بازار، امریتسر: باغ و بهار (ج ۱)، ۱۳۳۰ ه؛ ترجمه فیض عام فی شفاء‌الاسقام، ۱۳۳۱ ه؛ اساس‌الاخلاق، (س چ ن)؛ سلک درر، (س چ ن)؛ کلمه طیبه (س چ ن).
- مطبع ریاض هند، علیگره: ترجمه تاریخ رشیدالدین خانی (تاریخ خورشید جاهی)، ۱۳۲۱ هجری.
- مطبع سبحانی، حیدرآباد: تاریخ اهل‌بیت اطهر، ۱۳۳۸ هجری.
- مطبع ستاره هند، دهلی: کنز‌المکنون، ۱۳۱۵ ه؛ مناقب‌العارفین، ۱۳۱۵ ه.

- مطبع ستیہ دھرم پرچارک، سہارنپور: کلیات آریہ مسافر، ۱۹۰۴ م.
 مطبع سراجی، دہلی: بہارِ عجم (ج ۱)، ۱۲۸۸ ہجری.
 مطبع سرکاری، الہ آباد: ترجمہ انشای خلیفہ، ۱۲۷۷ ہجری.
 مطبع سری رام اورنگ آباد: کلماتِ کلیمی، ۱۳۶۵ ہجری.
 مطبع سکارم، بمبئی: من عنصر البسیط، ۱۲۹۷ ہجری.
 مطبع سلطانی، دہلی: پنج آہنگ، ۱۲۶۵ ہجری.
 مطبع سلطانی، لکھنؤ: سرور سلطانی، ۱۲۶۳ ہجری.
 مطبع سلیمانی، آگرہ: محارِبہ کابل، ۱۲۷۲ ہجری.
 مطبع سلیمانی، دہلی: ترجمہ سیاحت نامہ ابراہیم بیگ، (س چ ن)؛ ترجمہ گلشن راز، (س چ ن).
 مطبع شام اودہ، لکھنؤ: برج بلاس (با تصویر)، (س چ ن).
 مطبع شاہجہانی، بہوپال: صبحِ گلشن، ۱۲۹۵ ھ؛ النهج المقبول من شرایع الرسول (ص)، (س چ ن).
 مطبع شاہجہانی، دہلی: جواہر منظوم، ترجمہ اردوی رباعیات سرور، ۱۳۴۰ ھ؛ رباعیات ابوسعید ابوالخیر، ۱۳۴۹ ہجری.
 مطبع شاہی، لکھنؤ: الدمع الہتون (ترجمہ جلاء العیون)، ۱۳۳۷ ھ؛ مناقبِ رزاقیہ، چاپ دوّم ۱۳۳۹ ہجری.
 مطبع شعلہ طور، کانپور: عقدِ منظوم، (س چ ن).
 مطبع شمس الہند، لاہور: مقدمۃ الصرف، ۱۸۹۹ م.
 مطبع شمسی، الہ آباد: مواقف المؤمنین، ۱۳۴۲ ہجری.
 مطبع شمسی، حیدرآباد دکن: دیوانِ حمید، ۱۹۰۳ م؛ گرانمایہ مثنویات تصوف، ۱۳۲۸ ہجری.
 مطبع صادق الانوار، بہاولپور: ترجمہ حلیۃ النبی (ص)، (س چ ن)؛ حلیۃ النبی (ص) (متن بہ فارسی و ترجمہ آن بہ زبان اردو)، (س چ ن).
 مطبع صبح صادق، شہر عظیم آباد: ذکر المعصومین، (س چ ن).
 مطبع صدیقی، بریلی: ترجمہ کنز الدقایق، ۱۲۸۴ ھ؛ ہدیہ اسنی، ۱۲۸۹ ہجری.

- مطبع صدیقی، بهوپال: بغیة الرائد فی شرح العقاید، ۱۳۰۱ هـ؛ ابجد العلوم، ۱۹۲۵ م.
 مطبع صدیقی، لاهور: نور اسلام، ۱۳۰۴ هجری.
 مطبع صدیقی، ملتان: حدیقة الاخیار، ۱۳۶۹ هجری.
 مطبع صفدری، بمبئی: من عنصر البسیط، ۱۲۹۷ هـ؛ دیوان متنبی، ۱۳۱۰ هجری.
 مطبع ضیاء الاسلام، قادیان: خطبة الهایبه، ۱۳۱۹ هجری.
 مطبع الطلبي، بندر هوگلی: نفحة الیمن فیما یزول بذكر الشجن، ۱۸۴۱ م.
 مطبع عالیة خورشیدی، حیدرآباد دکن: ترجمه تاریخ رشیدالدین خانی (تاریخ خورشید جاہی)، ۱۲۸۲ هجری.
 مطبع عام، لاهور: ترجمه شروط اربعین فی جلوس المعتکفین، ۱۳۲۷ هجری.
 مطبع عبدالرحمن، دہلی: مرج البحرین فی الجمع بین الطریقین، مرج البحرین و جامع الطریقین، ۱۲۶۵ هجری.
 مطبع عزیز، (۹۰۰۰): انشای مفید، ۱۲۷۱ هجری.
 مطبع عصر جدید، میروت: ترجمه فتاویٰ شاہ رفیع الدین، (س ج ن).
 مطبع عظیمیہ، حیدرآباد: بشروط الائمة الخمسه، ۱۳۴۱ هجری.
 مطبع علمی، بمبئی: آئینہ گجرات، ۱۳۲۴ هجری.
 مطبع العلوم، دہلی: ترجمه چمنستان، ۱۲۶۵ هـ؛ اخلاق جلالی، ۱۲۷۰ هـ؛ نسخه صحیحہ طب اکبر، ۱۲۷۱ هجری.
 مطبع العلوم، مرادآباد: کلمات طیبات، ۱۳۰۳ هـ؛ ملہم تاریخ، ۱۳۳۰ هجری.
 مطبع علوی، بمبئی: کشف الخلاصہ (منظوم)، (س چ ن).
 مطبع علوی محمد حسن خان، لکھنؤ: تیسیر القاری (متن عربی: شرح صحیح محمد بن اسماعیل بخاری)، ۱۲۹۸ هجری.
 مطبع علی بخش، لکھنؤ: تحفة المسلمین، ۱۲۶۶ هجری.
 مطبع علمی، دہلی: جامع ترمذی، ۱۳۳۹ هجری.
 مطبع علمی، لاهور: الفوز الکبیر فی اصول التفسیر، (س چ ن).
 مطبع عماد، حیدرآباد دکن: گلستان امجد، ۱۳۵۵ هـ و چاپ دوم ۱۳۶۴ هجری.
 مطبع عمدة الاخبار، برکلتان . کاپہلا دوسرا باب .، ۱۲۶۸ هجری.

- مطبع غوثیہ، کلکتہ: سہیل یمن (تاریخِ جلالی)، ۱۳۱۲ ہجری.
- مطبع فاروقی، دہلی: ایضاح الحق الصریح فی احکام المیت والصریح، ۱۲۲۷ ھ؛ منصب امامت، ۱۲۹۴ ھ؛ بستان التفاسیر، (س چ ن).
- مطبع فتح، دہلی: ذکر حبیب الذکر المیمون، (س چ ن).
- مطبع فتح الکریم، بمبئی: کامل التعبیر (خواب نامہ)، ۱۲۹۸ ھ؛ کشف الخلاصہ (منظوم)، ۱۲۹۹ ھ؛ مرآة احمدی، ۱۳۰۶ و ۱۳۰۷ ہجری.
- مطبع فخر المطابع، کانپور: ترجمہ یوسف و زلیخا (با متن فارسی)، ۱۳۲۴ ہجری.
- مطبع فضل الکائنات، حیدرآباد: شمس الظہیر، ۱۳۲۹ ہجری.
- مطبع فوق کاشی، دہلی: گلشن ناز، ۱۲۹۳ ہجری.
- مطبع فیروز، لاہور: ترجمہ واقعات عالمگیری، ۱۳۵۷ ہجری.
- مطبع فیض احمد، لاہور: دیوان نیاز، (س چ ن).
- مطبع فیض الکریم، حیدرآباد دکن: امداد التائبین، ۱۳۲۵ ہجری.
- مطبع فیض منبع صدیقی، (۹۰۰۰): تاریخ الکلام، (س چ ن).
- مطبع فیضی، لاہور: کتاب اعجاز المسیح، (س چ ن).
- مطبع فیضیہ شاہ نظام الدین، دہلی: شرح قصیدہ بانٹ سعادت، ۱۲۴۵ ہجری.
- مطبع قادری، آگرہ: ارمغان ملقب بہ ارمغان آصفی، ۱۹۰۴ م.
- مطبع قادری، بانس بریلی: شرح سبۃ معلقہ، ۱۳۰۴ ہجری.
- مطبع قادری، لکھنؤ: راحت القلوب، ۱۳۱۱ ہجری.
- مطبع قاسمی، امریتسر: کفایۃ منصور و رسالۃ چوب چینی، (س چ ن).
- مطبع قاسمی، دیوبند: التکشف عن مهمات التصوف، (س چ ن).
- مطبع قاسمی، میروت: کشف الحاجۃ، (س چ ن).
- مطبع القرآن والسنتہ، امریتسر: سوانح عمری مولوی عبداللہ غزنوی، (س چ ن).
- مطبع قمر الدین خان، لکھنؤ: مقامات حریری، ۱۲۶۳ ہجری.
- مطبع قومی، کانپور: رفاہ المسلمین فی شرح مسائل اربعین، ۱۳۳۲ ہجری.
- مطبع قومی پنجاب، لاہور: ظفرنامہ گورو گوبند سینگ، ۱۳۳۲ ہجری.
- مطبع قیصر ہند، الہ آباد: متاع آخرت، ۱۹۰۳ م.

- مطبع قیصری، پتنا: مانع البدعات، ۱۳۰۰ هجری.
- مطبع قیصریه، دهلی: عشقیه، ۱۳۳۲ ه؛ سکندرنامه خسروی، (س چ ن)؛ دیباچه
غرةالکمال، (س چ ن).
- مطبع قیمه، بمبئی: سلامان و ابسال، ۱۳۵۵ ه؛ الخلافة الاسلامیة الراشده، ۱۳۵۷ هجری.
- مطبع قیومی، کانپور: ترجمه سکندرنامه، ۱۳۱۳ ه؛ انوارالتقیاء، ۱۳۳۰ ه؛ نوادرالوصول
فی شرح الفصول، (س چ ن).
- مطبع کرزن گزیت، دهلی: ترجمه ترک امیری، ۱۳۲۲ هجری.
- مطبع کریمی، بمبئی: ترجمه هدایت‌العارفین، ۱۳۴۹ هجری؛ انیس‌الواعظین (بار دوم)،
(س چ ن).
- مطبع کریمی، حیدرآباد دکن: ترجمه روضة‌الاولیا، ۱۳۴۵ هجری.
- مطبع کریمی، لاهور: رباعیات سحابی، ۱۹۲۰ م.
- مطبع کلان کوتھی، لکهنو: انشای طاهر وحید، ۱۲۶۷ هجری.
- مطبع کلیمی، لاهور: مرقع کلیمی، (س چ ن).
- مطبع گلاب سینگ، لکهنو: اخلاق محسنی، ۱۸۹۱ م.
- مطبع گلزار احمدی، مرادآباد: پندنامه حضرت شیخ فریدالدین عطار.
- مطبع گلزار اوده، لکهنو: نگارستان راحت (منظوم)، ۱۳۱۷ هجری.
- مطبع گلزار عالم، لاهور: ترجمه تذکره حمیدیه، ۱۳۷۹ هجری (بار دوم).
- مطبع گلزار محمدی، لاهور: ترجمه دیوان حافظ، ۱۳۰۸ هجری.
- مطبع گلزار محمدی، میروت: ستاره هند (ضیای حکمت)، (س چ ن).
- مطبع گلزار هند، (؟...): انشای خلیفه، ۱۲۸۴ هجری.
- مطبع گلشن احمدی، پرتاپ‌گره: گلشن اخلاق، ۱۳۲۱ هجری.
- مطبع لامع‌النور، فتحپور (آگره): سانحه کربلائی فی ذکر سیدالشهدا، (س چ ن).
- مطبع لکشمی، راولپندی: دیوان حیدری، ۱۳۴۲ هجری.
- مطبع متر بلاس، لاهور: مثنوی ولی رام، ۱۸۶۷ م؛ ترجمه اخلاق ناصری، (س چ ن).

- مطبع مجتہائی، دہلی: اخبارالاجبار فی اسرارالابرار، ۱۳۰۹ و ۱۳۲۲ ہجری (چاپ دوّم)؛
فوائدالسالکین، ۱۳۱۱ ہ؛ الفوزالکبیر فی اصولالتفسیر، ۱۳۱۶ ہ؛ انفاسالعارفین،
۱۳۳۵ ہجری۔
- مطبع مجتہائی، میروت: ملفوظات شاہ عبدالعزیز دہلوی، ۱۳۱۴ ہجری۔
مطبع مجدّدی، امریتسر: مکتوبات سیّد علی ہمدانی، ۱۳۲۷ ہ؛ مبداء و معاد،
۱۳۳۰ ہجری۔
- مطبع مجیدی، کانپور: شمیم بوستان، ۱۳۲۳ ہ؛ گلاب ارمغان (شرح گلستان)، ۱۳۶۰ ہ
(چاپ دوّم)؛ دیوان حافظ (منظوم)، (س چ ن)۔
مطبع مجیدیہ، کانپور: ترجمہ سکندرنامہ، ۱۳۴۹ ہجری۔
مطبع محبّ ہند، دہلی: سیرالاولیا، ۱۳۰۲ ہ؛ شرف المناقب (اردو)، ۱۸۹۱ م۔
مطبع محبوب، بمبئی: گنج خوبی، ۱۲۹۲ ہجری۔
مطبع محمّدی، بمبئی: تذکرۃالاولیا، ۱۲۸۳ ہ؛ ترجمہ قرآن (پارہ تَبْرکَ الَّذی و پارہ عمّ)۔
مطبع محمّدی، دہلی: مسائل اربعین فی بیان سنت سیّدالمرسلین (ص)، ۱۲۶۰ ہ؛
اخبارالاجبار فی اسرارالابرار، ۱۲۸۳ ہ؛ شرح تہذیب، ۱۲۸۳ ہ۔
مطبع محمّدی، کلکتہ: مرج البحرین فی الجمع بین الطریقین، مرج البحرین و جامع
الطریقین، ۱۲۷۴ ہجری۔
مطبع محمّدی، لاہور: سفرالسعادت: صراط مستقیم، ۱۲۸۶ ہ؛ تحفۃالغرائب (منظوم)،
۱۳۵۵ ہ؛ فتحالعزیز (تفسیر عزیز)، (س چ ن)؛ کشفالاسرار، (س چ ن)۔
مطبع محمّدی و احمدی، (؟...): کاملالصناعہ، ۱۲۸۳ ہجری۔
مطبع مرآةالاجبار، کلکتہ: ہدایتالعارفین، ۱۲۷۴ ہجری۔
مطبع مرّع عالم، ہردوئی: ملفوظات حضرت مخدوم شاہ مینا لکھنوی، (س چ ن)۔
مطبع مسلم، جہجہر: اصولالسماع، ۱۳۱۱ ہجری۔
مطبع مسلم، دہلی: ترجمہ فوائدالفواد، ۱۳۱۳ ہ؛ کجکول، ۱۳۲۹ ہجری؛ ترجمہ
احسنالشواہد، (س چ ن)۔
مطبع مسلم یونیورسٹی انسٹیٹیوٹ، علیگرہ: ترجمہ تاریخ ملل قدیمہ، ۱۳۳۹ ہجری۔
مطبع مسیحائی، کانپور: گلستان، ۱۲۶۸ ہجری۔

- مطبع مسیحائی، لکهنو: سرور سلطانی، ۱۲۶۸ هجری.
- مطبع مسیحی، لکهنو: مجموع سلطانی، ۱۲۶۳ هجری.
- مطبع مشرق، کویته: ترجمه منظوم منتخبی از رباعیات طاهر، ۱۳۹۶ هـ.
- مطبع مصطفائی، دهلی: رکن اعظم، ۱۲۸۱ هـ؛ مائة مسائل، ۱۲۸۳ هـ؛ هدیه مجیدیه، ۱۳۰۱ هجری.
- مطبع مصطفائی، کانپور: شمع و پروانه (منظوم)، ۱۲۷۶ هجری.
- مطبع مصطفائی، لاهور: در مجالس، ۱۳۲۸ هجری.
- مطبع مصطفائی، لکهنو: چهار باب از شاه اهل الله دهلوی (م: ۱۱۷۸ هـ)، ۱۲۵۸ هجری.
- مطبع مطیع العلوم، مرادآباد: عمدة التواریخ، ۱۸۷۹ م؛ نقش حیرت، ۱۸۹۶ م.
- مطبع مظهرالعجائب، کلکته: ترجمه گلزار ماتم، ۱۲۸۵ هجری.
- مطبع مظهرالعجائب، لکهنو: ترجمه تاریخ انبیاء در اقوال اصغیا، ۱۳۱۵ هـ.
- مطبع مظهرالعجائب، مدراس: توزک والجاهی، (س چ ن).
- مطبع مظهری، کلکته: منصب امامت، ۱۲۶۵ هجری.
- مطبع معارف، اعظم‌گره: تحفة المجالس، ۱۹۳۹ م؛ فیہ ما فیہ (ملفوظات مولانا رومی)، (س چ ن).
- مطبع مفیدالخلایق، آگره: دستنبو، ۱۲۷۵ هـ؛ ترجمه گلستان سعدی، ۱۲۸۷ هجری.
- مطبع مفید عام، آگره: اذکارالابرار، ۱۲۳۶ هـ؛ طور کلیم، ۱۲۹۸ هـ؛ ترجمه تزک امیری، ۱۳۱۹ هـ؛ مفیدالطلبا، (س چ ن).
- مطبع مفید عام، سیالکوت: عنوان النصایح، (س چ ن).
- مطبع مقبول پریس، دهلی: رسالۃ الآیات، ۱۳۲۹ هجری؛ آفتاب خلافت، (س چ ن).
- مطبع مقنن دکن، حیدرآباد: تحفة الجناب فی قصص الاصحاب، (س چ ن).
- مطبع منشی جی نرائن ورمنا، لکهنو: ترجمه و تلخیص وقایع نادری، ۱۳۲۳ هجری.
- مطبع منشی جی نرائن، دهلی: قصه خسروان عجم (شاهنامه اردو)، ۱۳۶۲ هجری.
- مطبع منشی غلام قادر، (؟...): حمامة البشری، ۱۳۱۱ هجری.
- مطبع منشی نولکشور، کانپور: اسرارالاولیا، ۱۳۳۵ هجری.
- مطبع منشی نولکشور، لاهور: صلوة علی رسول الله (ص)، ۱۲۷۲ هـ؛ روایح، ۱۳۲۳ هجری.

- مطبع منشی نولکشور، لکهنو: کشف‌الحاجه، ۱۲۹۴ هجری.
- مطبع مولائی، لکهنو: میزان‌المنطق و مختصر‌المیزان، (س چ ن).
- مطبع میکی، گوجرانوالا: تحفه دلکش (ترجمه بعضی از غزلیات حافظ به اردو)، ۱۳۱۴ هجری.
- مطبع میور، دهلی: قرآن مجید با ترجمه شاه ولی الله (فارسی) و شاه رفیع‌الدین (اردو)، ۱۳۰۸ هـ؛ هدایة‌المهدی من فقه محمدی (ج ۱)، ۱۳۲۵ هـ؛ تذکرة‌الاولیای هند، (س چ ن).
- مطبع ناصر، دهلی: شهادة‌الحسین، ۱۲۸۱ هـ؛ جذب‌القلوب الی دیار‌المحبوب، ۱۲۸۲ هجری.
- مطبع نامی، دهلی: دیوان‌نیاز، (س چ ن).
- مطبع نامی، کانپور: چهار درویش، ۱۳۱۰ هجری.
- مطبع نامی، لکهنو: مرج‌البحرین فی الجمع بین‌الطریقین، مرج‌البحرین و جامع‌الطریقین، ۱۳۱۴ هـ؛ وصال‌السعدین، ۱۳۱۴ هـ؛ انیس‌الاشباح، ۱۳۱۵ هـ؛ محامد قطبیه، ۱۳۲۵ هـ؛ ترجمه مختصری در تاریخ تحوّل نظم و نثر فارسی، ۱۳۹۵ هجری.
- مطبع نجم‌العلوم، (؟...): الحواشی الزاهدیه المتعلّقه بالقطبیه، ۱۳۱۱ هجری.
- مطبع نظام‌المطابع، مدراس: ترجمه شروط اقتدا، ۱۲۹۰ هجری.
- مطبع نظامی، بدایون: کنز‌التاریخ (تاریخ بدایون)، ۱۹۰۷ م.
- مطبع نظامی، کانپور: ترجمه خلاصه‌الفقه، ۱۲۹۵ هـ؛ سبع سنابل، ۱۲۹۹ هـ؛ تذکرة‌الصلحاء فی بیان‌الاتقیا، ۱۳۴۸ هجری.
- مطبع نظامی، لکهنو: مشاهدۀ حافظی، ۱۳۵۴ هجری.
- مطبع نعمانی، دهلی: وعظ سعید، ۱۳۴۸ هجری؛ فارسی ادب به عهد سلاطین تغلق، (س چ ن).
- مطبع نقشبندی، (؟...): کنز‌الدقایق، ۱۲۷۳ هجری.
- مطبع نور، لاهور: تحفة‌النصایح، ۱۳۸۳ هجری.
- مطبع نور‌الابصار، اله‌آباد: مجموعه لغات عربی، ج ۱، (س چ ن).
- مطبع نور محمد، کانپور: مثنوی مولوی معنوی، (س چ ن).
- مطبع وڈیا درپن، میروت: ترجمه سرگذشت وزیر خان لنکران، ۳-۱۳۱۲ هجری.
- مطبع وکتوریه، لاهور: جواهر فریدی، ۱۰۳۱ هجری.

- مطبع وکتوریه، لکهنو: اکمل الایمان، ۱۳۱۶ هجری.
- مطبع وکیل، امریتسر: طوطی‌نامه، ۱۳۱۳ هجری.
- مطبعة المكتبة العلمية، لاهور: نسایم گلشن (شرح گلشن راز)، فروردین ۱۳۶۲ هـ ش / جمادى الثانی ۱۴۰۳ هـ / مارس ۱۹۸۳ م؛ جامی، شعبان المعظم ۱۴۰۳ هـ / مه ۱۹۸۳ م؛ چهار بهار (با ترجمه خزائین اسرار)، ذی الحجّه ۱۴۰۴ هـ / شهریور ۱۳۶۳ هـ ش / سپتامبر ۱۹۸۴ م.
- مطبع هاشمی، دهلی: ساطع برهان، ۱۲۸۱ هجری.
- مطبع هاشمی، میروت: اخبار الاخبار فی اسرار الابرار، ۱۲۷۸ هـ؛ المقدمه فی قوانین (ترجمه از شاه ولی الله)، ۱۲۸۵ هجری.
- مطبع هند، لکهنو: تحفه اثنا عشریه، ۱۲۹۶ هجری.
- مطبع هندو پران، دهلی: شرح اسباب و العلامات، (س چ ن).
- مطبع هندو پریس، دهلی: قوانین زراذی، (س چ ن).
- مطبع هندوستان، دهلی: گلشن اصفیا، (س چ ن).
- مطبع هندوستانی، لاهور: ترجمه هدیه کبری، ۱۳۴۲ هجری.
- مطبع یوسفی، دهلی: ترجمه مرثیه حسن و حسین (محتشم کاشی)، ۱۳۲۳ هـ؛ التعلیق الحمد علی مولا امام محمد، ۱۳۲۶ هـ؛ ترجمه جامع عباسی، (س چ ن)؛ رساله حسینیه اردو الموسوم به رساله فیض عام، (س چ ن).
- مطبع یوسفی لکهنو: مولی امام محمد، ۱۳۴۶ هـ؛ الشمس البازغه، (س چ ن).
- معدن فیض، مدراس: ترجمه اردو عقاید جامی، ۱۲۸۱ هجری.
- مفید عام پریس، آگره: مآثر الکرام، ۱۳۲۸ هـ؛ راحت القلوب، (س چ ن).
- مفید عالم پریس، لاهور: الذکر الافلاح فیما افسد عمر و اصلح (بررسی الفاروق تألیف شبلی نعمانی)، (س چ ن).
- مقبول عام پریس، لاهور: زبور عجم، (س چ ن).
- مکتبه جدید پریس، لاهور: رساله ابدالیه، مه‌ماه ۱۹۷۸ م.
- ممتاز پریس، مظفر نگر: ترجمه منتخب الختوم، (س چ ن).
- مواحد پریس، بتاله: گلشن راز، (س چ ن).

- میدیکل پریس، امریتسر: ترجمه بحر الجواهر، ۱۲۹۵ هجری.
- میدیکل هال پریس، بنارس (وارانسی): مفتاح القرآن، ۱۹۰۶ م.
- میشن پریس، کلکتہ: دیوان بیرم خان، ۱۹۱۰ م.
- نامی پریس تووالکھنوکے ہندوؤں کا فارسی ادب میں یوگدان، ۱۹۸۳ م.
- نذیرہ پرنٹینگ پریس، امریتسر: ادعیہ الفرقان الحمید، (س چ ن).
- نسیم ہند پریس، فتحپور، ہسوہ: اسرار المخدومین، ۱۸۹۳ م.
- نشاط آفست پریس، تاندہ، فیض آباد: تاریخ زبان و ادب فارسی، ۱۹۹۰ م.
- نصرت المطابع، دہلی: بستان المحدثین از شاہ عبدالعزیز محدث دہلوی، ۱۲۹۳ھ؛ لطایف اشرفی در بیان طوائف صوفی، ۱۳۹۵ ہجری.
- نظام المطابع، ویلور: خلاصہ تکمیل ایمان ہندی، ۱۲۶۹ ہجری.
- نظامی پریس، کانپور: ترجمہ راہ نجات، ۱۲۸۴ ہجری.
- نظامی پریس، لکھنؤ: تحفۃ المقلدین، ۱۳۶۸ھ؛ فروغ شعلہ دل، ۱۹۸۱ م.
- نفیس پریس، دہلی: مفید عباد (حصہ اول)، ۱۳۴۳ ہجری.
- نوبہار الکتربک پریس، ملتان: خزینہ ایمانیہ مع توضیحات نورانیہ، (س چ ن).
- نو دیپ آفست پرنٹرز، دہلی: سیر المنازل، اوت ۱۹۸۲ م.
- نو دیپ پرنٹرز، دہلی: مثنویات غالب، ۱۹۸۳ م.
- نور محمد اصبح المطابع، کراچی: روض الریاحین، (س چ ن).
- نوری پریس، مدراس: جامع الاشیاء، ۱۹۵۰ م.
- نوید پرنٹینگ پریس، لاہور: عین المعانی ترجمہ اخلاق جلالی، ۱۹۵۳ م.
- نیر پریس، لکھنؤ: رسالہ سلیمانی، (س چ ن).
- نیشنل پریس، الہ آباد: انترمدیت فارسی کورس، ۱۹۱۲ م.
- نیشنل فائن پریس، حیدرآباد: شرح احوال و سبک اشعار بابا فغانی، ۱۹۷۴ م؛ نظامی گنجوی، (س چ ن).
- نیو امپیریل پریس، لاہور: برہان المتعہ، (س چ ن).
- نیو پبلک پریس، دہلی: مقاصد العارفین، ۱۴۰۴/۱۹۸۴ھ؛ افاضل خجند، ۱۹۹۱ م.
- نیو لیتو آرت پریس، دہلی: مثنویات ظفر خان احسن، ۱۳۶۴ھ ش.

- ویب پرنترز، راولپندی: رسالۀ نوریه سلطانیہ، ۱۴۰۵ هـ/۱۳۶۳ ش/۱۹۸۵ م.
- ویب انترپرائزس، دہلی نو: مجلہ «ثقافت الہند»، عربی سہ ماہی (چاپ جاری).
- ہلالی استیم پریس، سادھورہ انبالا: القلوب الدانیہ فی تحقیق الی ثلاثہ الثانیہ، ۱۳۲۱ ہجری.
- ہندو پریس، دہلی: شرح قدوری، ۱۲۷۰ ہ؛ قانونچہ، ۱۲۸۰ ہجری.
- ہندوستان پرنٹینگ ورکس، دہلی: مثنوی مولانا روم (ہمراہ با شرح بہ اردو)، (س چ ن).
- ہندوستان پرنٹینگ ورکس، رامپور: تاریخ محمدی، ۱۹۶۰ م؛ مکاتیب سنائی، ۱۹۶۳ م.
- ہندوستانی پریس، کلکتہ: اخلاق ہندی، ۱۸۰۳ م.
- یوسفی پریس، دہلی: اکسیرالاطبا علی اسرارالحکما، ۱۹۲۳ م.
- یونائٹید انڈیا پریس، لکھنؤ: دیوان شورش عشق، (س چ ن).
- یونین استیم پریس، لاہور: رموز بیخودی، ۱۹۱۴ م.
- یونین پریس، دہلی: مجسمہ گل، ۱۹۶۳ م؛ گیتا منظوم، (س چ ن).